

การพัฒนาแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว

The Development of the Experience Readiness Preparation Model
For Tourism Management Students

รักชนก โสภพิศ*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อพัฒนาแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 18 คน ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2552 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวกับแบบการเตรียมความพร้อมแบบปกติ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และแบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน ANOVA และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่พัฒนาขึ้นเรียกว่า EDCATOP_{PPP} Model มีองค์ประกอบ คือ หลักการ มุ่งเน้นการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ให้มีความสามารถในงานบริการและปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนานักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วย 3 คุณสมบัติ คือ คุณสมบัติด้านทัศนคติ คุณสมบัติด้านลักษณะนิสัย และคุณสมบัติด้านความรู้และทักษะ เทคนิควิธีการเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งมีขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน 4 ขั้น คือ 1) สร้างประสบการณ์ (Experience: E_{PPP}) 2) อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Discussion: D_{PPP}) 3) สรุป (Conceptualization: C_{PPP}) และ 4) ประยุกต์ใช้ (Application: A_{PPP}) นอกห้องเรียน 3 ส่วนคือ 1) ศึกษาดูงาน (Study Tour: T_{PPP}) 2) สังเกตการณ์

* นักศึกษาปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail: sophapit@hotmail.com ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษา

(Observe: O_{ppp}) และ 3) ปฏิบัติ (Practice: P_{ppp}) และรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.93/89.07 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวที่เตรียมความพร้อมด้วยรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับรูปแบบการเตรียมความพร้อมแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษามีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในการเตรียมความพร้อมมากที่สุด ในด้าน การฝึกทักษะการปฏิบัติ ฝึกการทำงานกลุ่ม ฝึกการแก้ปัญหา ฝึกการสื่อสาร การจัดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมในการเตรียมความพร้อม และจัดกิจกรรมให้สามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติ

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ, นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop a readiness preparation model for professional experience training for tourism management students; and 2) to evaluate the efficiency and effectiveness of the readiness preparation model for professional experience training. The study sample consisted of 18 second-year tourism management students in the Faculty of Management Sciences, Silpakorn University, in the second semester, academic year 2009. The instruments used were: a readiness preparation model for professional experience training for tourism management students and a normal readiness preparation model for professional experience training; learning management plans; an evaluation form to check for experience training readiness; and a form of structured interview on opinions towards the readiness preparation model for professional experience training. Data were analyzed in terms of percent, average mean, standard deviation. F-test ANOVA and content analysis were also used.

The research results revealed as follows:

1. The readiness preparation model for professional experience training was developed and called EDCATOP_{ppp}. The model was composed of principles, objectives, procedures of learning experience management, readiness for experience training, and three characteristics related to students, namely, attitude characteristics, habit

characteristics, and the characteristics of knowledge and skills, and learning and evaluation techniques. The procedures of learning experience management inside classroom consisted of 4 steps including: 1) experience development (Experience: E_{ppp}); 2) discussion and learning sharing (Discussion: D_{ppp}); 3) conclusion (Conceptualization: C_{ppp}); and 4) application (Application: A_{ppp}). The procedures of learning experience management outside classroom consisted of 3 parts including 1) study tour (Study Tour: T_{ppp}); 2) observation (Observe: O_{ppp}); and 3) practice (Practice: P_{ppp}). The efficiency of the readiness preparation model for professional experience training for tourism management students, was 85.93/89.07, which was higher than the given criteria of 80/80.

2. The experience training of the tourism management students who were prepared by the experience preparation model for tourism management students was higher than that of those prepared by the normal readiness preparation model for professional experience training, and they were significantly different at .05 statistical level.

3. For the opinions of the students towards the readiness preparation model for professional experience training, the students perceived that it was the most suitable to prepare students' readiness in terms of the trainings of practical skills, group working, problem solving, communication training, management of appropriate time for readiness preparation activities, and management of activities properly linking knowledge to practice.

Keywords : Model Development, Experience Readiness Preparation, Tourism Management Students

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559: 15) มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี มีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือความสามารถพิเศษเฉพาะทาง และคนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข ได้ทำในสิ่งที่ตนสนใจตามความต้องการ สามารถเรียนรู้ความจริง บรรลุความดีความงาม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีดุลยภาพ ซึ่งสอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554: 47- 50) ที่มุ่งยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยมีเป้าหมายในการเพิ่ม/ เสริมสร้าง

คุณภาพและศักยภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในโลกปัจจุบัน แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคธุรกิจบริการ สำหรับประเทศไทยภาคธุรกิจบริการเป็นองค์ประกอบสำคัญที่กำลังเติบโตในระบบเศรษฐกิจของไทย โดยมีสัดส่วนเกือบครึ่งหนึ่งของการผลิตโดยรวม และมีส่วนในการสร้างงานถึงร้อยละ 40 ของประเทศ และเป็นธุรกิจที่คนไทยและประเทศไทยมีศักยภาพสูงที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง โดยเฉพาะภาคบริการที่ต้องใช้มิตรภาพและบุคลิกภาพสูงมากเช่น หอม พยาบาล พนักงานต้อนรับในโรงแรม และธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนามาตรฐานบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล บทสรุปที่เห็นตรงกันว่าแนวทางการจัดการศึกษาซึ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทักษะต่าง ๆ จากการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการจริงเป็นการเตรียมความพร้อมที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้ศึกษามีเจตคติและความพร้อมตรงกับความต้องการขององค์กรผู้ใช้บัณฑิตมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษาตามมาตรา 24(3) ที่ระบุให้การจัดการศึกษาทุกระดับต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นในทุกกลุ่มสาขาวิชาชีพ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้ในสถานศึกษากับการฝึกปฏิบัติงานจริงเต็มเวลา ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงานบริการ และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพได้รู้จักชีวิตจริงของการทำงานก่อนสำเร็จการศึกษา และเป็นแนวทางที่สำคัญที่ทำให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้ภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้จริง มีความสามารถในการปรับตัว แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในงาน และองค์กร ทำให้มีความพร้อมมากที่สุดเมื่อสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้องค์กรของผู้ใช้บัณฑิตและสถาบันอุดมศึกษายังได้รับประโยชน์ในเชิงความร่วมมือ และการพัฒนาปรับปรุงงานด้านหลักสูตรและองค์ความรู้อีกด้วย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสาระดังกล่าวนำไปสู่การจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกของประเทศไทยที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาของประเทศให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ คือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาก่อนให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาครั้งสำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดที่ 4 การจัดการเรียนรู้ ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ หรือฝึกการปฏิบัติให้ได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดความใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 13)

เห็นได้ว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีสาระที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาค้นคว้าที่สำคัญของประเทศไทย คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยถือว่าการศึกษาค้นคว้าต้องเกิดจากตัวผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ เน้นความสำคัญของการปฏิบัติ ทดลองเสริมทักษะและประสบการณ์ ซึ่งเป็นการฝึกวิธีคิดที่ทำให้เกิดปัญญานำสู่ความรู้ที่เชื่อมโยงลึกซึ้งเป็นการบูรณาการ สร้างและหลอมรวมความรู้แบบองค์รวมไม่จำกัดอยู่ภายในวิชา กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัวและมีความสุขกับการ ดังนั้น ภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 125-126) คือ เป็นคนไทยที่มีความรับผิดชอบ มีคุณภาพ รู้จริง รู้กว้าง รู้ภาษา รู้เทคโนโลยี รู้รักษาสุขภาพและมีคุณธรรม มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม มีความรู้และทักษะ มีความสามารถในการวิเคราะห์ มีความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย อดทนและมุ่งมั่นในการทำงาน มีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว เอื้ออาทรและเกื้อกูลกันและกัน ดำรงตนตามครรลองของศาสนา รู้จักแสวงหาความรู้และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการจัดการตนเองและปรับตัวในการดำเนินชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ มีวิสัยทัศน์และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

นอกจากนี้ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม พ.ศ. 2553 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ: 3-4) ได้กล่าวถึงลักษณะของสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมเป็นสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ที่มีลักษณะสำคัญ คือ การบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาเป็นหลักสูตรวิชาชีพที่ทันสมัย เน้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สาขาวิชานี้จึงมีศาสตร์ที่ครอบคลุมการวางแผนและการพัฒนา การบริหาร การบริการการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ การตลาด การวิจัย ภาษาต่างประเทศ กฎหมาย และการอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ บัณฑิตในสาขาวิชานี้สามารถประกอบอาชีพในการให้บริการ การปฏิบัติงานและการบริหารในหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรม และธุรกิจบริการอื่นๆ ทั้งนี้ กรอบมาตรฐานฯ ยังเน้นให้รายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ต้องให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นการฝึกปฏิบัติงานแบบสหกิจศึกษา หรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบนับชั่วโมงต่อเนื่องกัน เพื่อให้นักศึกษามีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ของสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมพึงมีคุณลักษณะที่ตรงกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน อีกด้วย

ในการผลิตบัณฑิตของคณะวิทยาการจัดการก็ได้ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติอันเป็นที่คาดหวังในความสามารถและความสมบูรณ์แบบของบัณฑิตเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงกำหนดเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตโดยปลูกฝังให้บัณฑิตมีความพร้อมทางด้านสติปัญญา ความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติอย่างเหมาะสม ความสามารถ คุณธรรมและจริยธรรม มีบุคลิกภาพและความสง่างามในตนเอง มุ่งมั่นในการ

ใช้ความรู้แห่งตนเพื่อพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ (ปรัชญา วิสัยทัศน์ คณะวิทยาการจัดการ 2545: 2)

การศึกษาพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ศึกษา และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ของ (Keeves, 1988) แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ (David Kolb, 1984) การเรียนรู้ด้วย ตนเองของ (Vygotsky, 1986) และการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของ (ทีศนา แคมมณี, 2550) อีกทั้ง ทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของ (Chickering, 1969; Chickering and Resser, 1993) แนวคิดเกี่ยวกับการ เตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548, สหกิจศึกษา , 2551) ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ของ (Daine and Caine 1991; Driver and Bell, 1986; Devries, 1992; Hoy and Miskel, 2001) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการบริการของ (Lawrence Stevens, 1999, สมิต สัมฤทธิ์, 2545, และสมชาติ กิจยรรยง, 2546) มาประยุกต์เพื่อพัฒนารูปแบบการเตรียมความ พร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว และการเรียนรู้ของ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เน้นความสำคัญที่ไม่จำกัดขอบเขตอยู่ในห้องสี่เหลี่ยม ผู้เรียนสามารถจะเรียนรู้ สารและกระบวนการเรียนจากสื่อ และสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน สามารถเชื่อมโยงการเรียนใน ชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนมาประยุกต์ปฏิบัติได้จริง ซึ่งรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพนี้ จึงอาศัยหลักการเรียนรู้ที่ว่า การเรียนรู้ที่ดีมาจากการปฏิบัติ ลงมือกระทำจริงของผู้เรียน และใน ขณะเดียวกันการปฏิบัติก็จะทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่/องค์ความรู้ใหม่ การเรียนรู้แบบเป็นกลุ่มซึ่งมี ปฏิสัมพันธ์และสะท้อนประสบการณ์ของแต่ละบุคคล (David Kolb, 1984, Vygotsky, 1986, ทีศนา แคม มณี, 2550) ในห้องเรียนประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

1. สร้างประสบการณ์ (Experience: E_{ppp}) นักศึกษาลงมือปฏิบัติกิจกรรม เป็นขั้นตอนการ เข้าไปมีส่วนร่วมและรับรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์หรือสร้างประสบการณ์ให้มี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือคนอื่นๆ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือทำกิจกรรมจากสภาพจริง

2. อภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Discussion: D_{ppp}) นักศึกษานำความรู้ที่ได้รับจากขั้นที่ 1 โดยการฝึกความสามารถในการสังเกตประสบการณ์ที่ได้รับอย่างรอบคอบ ฝึกการสังเกต อย่างไตร่ตรอง โดย การจำแนกประสบการณ์หาแก่นของเรื่อง ค้นหาคำสำคัญเป็นขั้นตอนการนำเสนอและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์โดยใช้การพูดและการเขียน

3. สรุป (Conceptualization: C_{ppp}) เป็นการนำประสบการณ์ที่ได้รับการสังเกตได้มาสรุปเป็น แนวคิดหรือทฤษฎีของตนเอง โดยเขียนในรูปของกฎ หรือหลักการ หรือข้อคำตอบ

4. ประยุกต์ใช้ (Application: A_{ppp}) เป็นการนำแนวคิดหรือทฤษฎีไปใช้ในการตัดสินใจ หรือการ แก้ปัญหา หรือการประยุกต์แนวคิดโดยการลงมือปฏิบัติจริง เช่น การทำโครงการ กิจกรรม ผลิตเครื่องมือ และสื่อที่ใช้ได้จริง

และนอกห้องเรียน ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1. ศึกษาดูงาน (Study Tour: T_{ppp}) นักศึกษาได้ศึกษาดูงานในสถานประกอบการ
2. สังเกตการณ์ (Observe: O_{ppp}) นักศึกษาเข้าสังเกตการณ์ในหน่วยงานที่ฝึกประสบการณ์
3. ฝึกปฏิบัติ (Practice: P_{ppp}) นักศึกษาเข้าฝึกปฏิบัติงานบริการในสถานประกอบการ

รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่พัฒนาขึ้น อาศัยหลักการของการให้นักศึกษาเรียนรู้จากการลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง หรือการฝึกปฏิบัติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการปฏิบัติ นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง กระบวนการที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้นักศึกษามีความสามารถในการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 4 ขั้น คือ 1) การสร้างประสบการณ์ 2) การอธิบายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) การสรุป และ 4) การประยุกต์ใช้ วิธีพัฒนาการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มี 2 รูปแบบ คือ การสอนในชั้นเรียน เช่น การสาธิต การอธิบายกลุ่ม กรณีศึกษา และการสอนนอกชั้นเรียน เช่น การศึกษาดูงาน การสังเกตการณ์ การวิจัย การฝึกปฏิบัติภาคสนาม และการทำโครงการ เป็นต้น โดยผู้เรียนต้องสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในชั้นเรียนกับการเรียนรู้นอกชั้นเรียน เพื่อผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเน้นการบูรณาการ เน้นที่ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการทำงานเป็นทีม และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ด้านการประเมินผลมีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสำหรับ 3 คุณสมบัติ คือ คุณสมบัติด้านทัศนคติ คุณสมบัติด้านลักษณะนิสัย และคุณสมบัติด้านความรู้และทักษะ เน้น 2 ด้าน คือ ด้านความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และความคิดเห็นที่แสดงถึงความสามารถในการเชื่อมโยงทฤษฎีจากการเรียนมาสู่การลงมือปฏิบัติของนักศึกษา

นอกจากนี้ งานบริการเป็นลักษณะเฉพาะของวิชาชีพ เป็นสินค้าที่ไม่มีตัวตนเมื่อนักศึกษาให้บริการแล้วดีก็ทำให้ผู้รับบริการพอใจ ถ้าไม่ดีก็ไม่สามารถกลับมาแก้ไขได้ ดังนั้น นักศึกษาต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการ เพื่อจะได้ปฏิบัติงานบริการได้ดีมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปประกอบอาชีพการบริการ อาทิ อาชีพมัคคุเทศก์ การปฏิบัติงานและการบริหารในหน่วยงานของภาครัฐ และภาคเอกชนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรม และธุรกิจบริการอื่นๆ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลสองเดือนในการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบอภิปรัชญาของค่าเฉลี่ยของความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีต่อค่าเฉลี่ยของความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.3 เพื่อประเมินผลการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว

2.4 เพื่อประเมินผลโครงงานของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวที่ได้รับรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.5 เพื่อประเมินผลรายงานตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวที่ได้รับรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.6 เพื่อประเมินผลความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ที่มีต่อรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

วิธีการศึกษา

1. ประชากร

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 คณะวิทยาการจัดการ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว จำนวน 120 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองตามรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่พัฒนาขึ้น จำนวน 18 คน และกลุ่มที่ได้รับการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบปกติ จำนวน 18 คน

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Designs) (มาเรียม นิลพันธุ์ 2552: 38-39) ใช้แบบแผนการวิจัยกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทดสอบก่อน-หลัง และติดตามหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมสองเดือนตามที่กำหนด (Nonequivalent Pretest – Protest Control Group Design (John W. Creswell, 2003: 169) มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D) เพื่อพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Design and Development: D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Implementation: I) ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D) เพื่อประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Evaluation: E)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่พัฒนาขึ้น
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบรายงานตนเอง และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

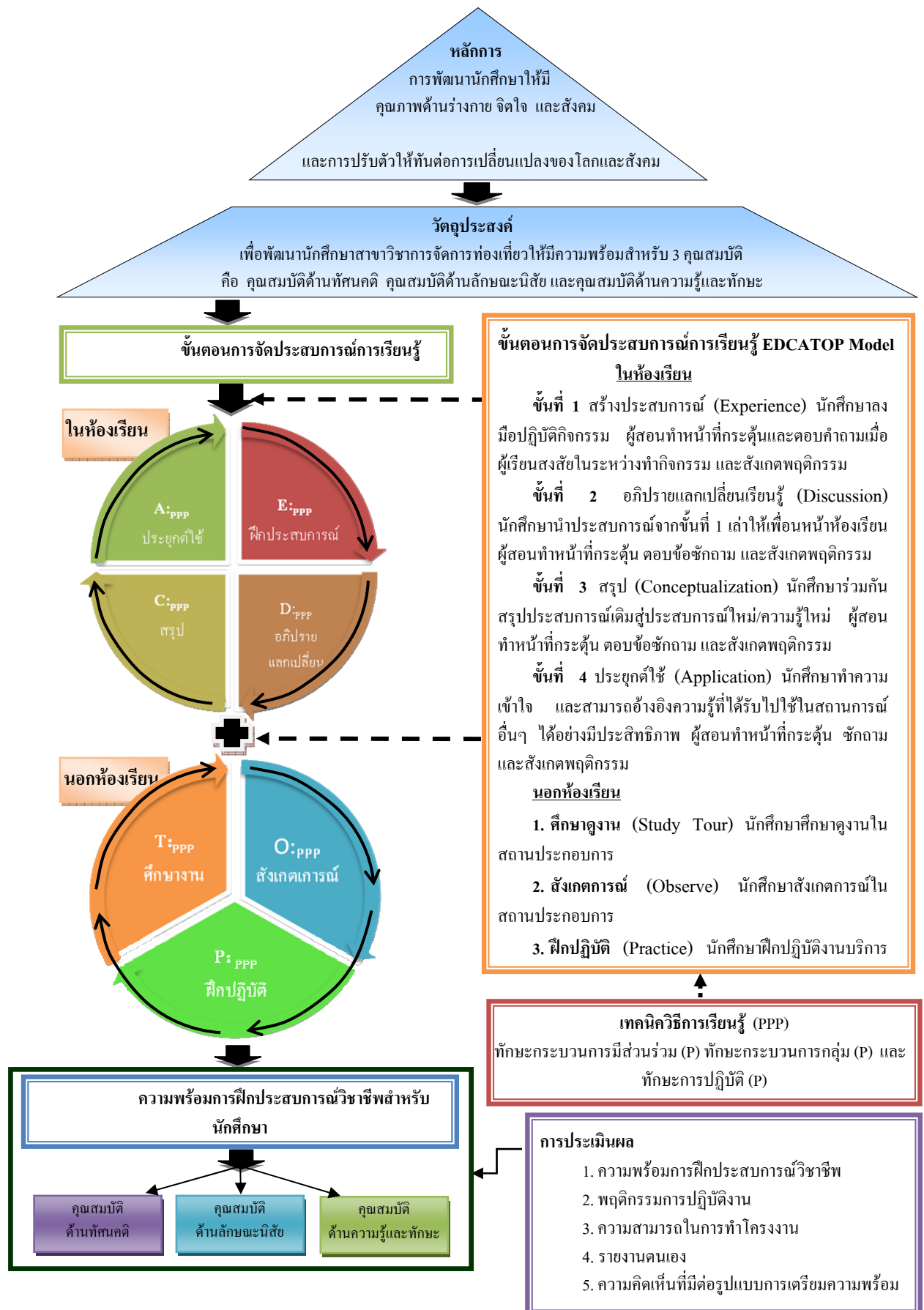
การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน ANOVA และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

ผลการวิจัย ประกอบด้วย

1. ผลการพัฒนารูปแบบ มีดังนี้

รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่พัฒนาขึ้นเรียกว่า EDCATOP_{PPP} Model มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เทคนิควิธีการเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งมีขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในห้องเรียน 4 ขั้น คือ 1) สร้างประสบการณ์ (Experience: E_{PPP}) 2) อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Discussion: D_{PPP}) 3) สรุป (Conceptualization: C_{PPP}) และ 4) ประยุกต์ใช้ (Application: A_{PPP}) นอกห้องเรียน 3 ส่วน คือ 1) ศึกษาดูงาน (Study Tour: T_{PPP}) 2) สังเกตการณ์ (Observe: O_{PPP}) และ 3) การปฏิบัติ (Practice: P_{PPP}) และรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.93/89.07 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 12 รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ

ผลการทดลองใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1. ความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลังเตรียมความพร้อม สำหรับ 3 คุณสมบัติ ได้แก่ คุณสมบัติด้านทัศนคติ คุณสมบัติด้านลักษณะนิสัย และคุณสมบัติด้านความรู้และทักษะ กับรูปแบบการเตรียมความพร้อมแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมหลังเตรียมสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหลังการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สามารถฝึกให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานบริการ มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการ เข้าใจถึงคุณลักษณะนิสัยของนักบริการ มีความอดทน มีความรับผิดชอบ สามารถปฏิบัติงานบริการได้ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเป็นระบบ สิ่งที่ต้องปรับปรุงการเตรียมความพร้อมได้แก่ ควรเพิ่มระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมให้มากขึ้น เดิม 3 ชั่วโมง ควรเป็น 6 ชั่วโมง เชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้มาก ๆ เนื้อหาให้นักศึกษาปฏิบัติงานบริการที่หลากหลาย ควรจัดเวลา สถานที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้ตรงเหมาะสมกับนักศึกษา และด้านปัญหาจากการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ เวลาไม่เพียงพอ นักศึกษาขาดทักษะการเชื่อมโยงทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

อภิปรายผล

1. การพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ผลการรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่พัฒนาขึ้นมีชื่อเรียกว่า EDCATOP_{ppp} Model มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเตรียมความพร้อม สารความรู้และกิจกรรมในการปฏิบัติ สื่อสนับสนุนในการส่งเสริมการเรียนรู้ มีกระบวนการเตรียมความพร้อม ในห้องเรียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างประสบการณ์ (Experience : E_{ppp}) 2) ขั้นอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Discussion : D_{ppp}) 3) ขั้นสรุป (Conceptualization : C_{ppp}) และ 4) ขั้นประยุกต์ใช้ (Application : A_{ppp}) นอกห้องเรียน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ศึกษาดูงาน (Stud Tour : T_{ppp}) 2) สังเกตการณ์ (Observe : O_{ppp}) และ 3) ฝึกปฏิบัติ (Practice : P_{ppp}) เทคนิควิธีการเรียนรู้ร่วมกันในและนอกห้องเรียน คือ ทักษะกระบวนการมีส่วนร่วม ทักษะกระบวนการกลุ่ม และทักษะการปฏิบัติ รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่พัฒนาขึ้นผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการเตรียมความพร้อม 0.91 – 1.00 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ และตามหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) กลุ่มปัญญานิยม (Cognitive) กลุ่มสรรค์สร้างความรู้ (Constructivist) ทฤษฎีการพัฒนานักศึกษา (Chickering and Komives 1996) ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วย

ตนเอง (Vygotske 1986) ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (ทศนา แหมมณี) แนวคิดทางการศึกษาของดิวอี้ (Dewey 1974) มีการดำเนินการตามขั้นตอนของวิชาการเชิงระบบ นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย แผนการศึกษาแห่งชาติ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ทักษะการปฏิบัติบริการที่พึงประสงค์ และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครั้งนี้ ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบตามแนวคิด การเรียนการสอนเชิงประสบการณ์ ของเดวิด คอ์ป (David Kolb and Komives 1996 : 168-169) รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองของไวทอทสกี (Vygotsky 1986 ; Vedeboncoeur 1997 : 27) ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของทศนา แหมมณี (2550: 133 - 137) ร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยหลักการของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้เน้น ที่การลงมือปฏิบัติกิจกรรม ถอดบทเรียนในห้องเรียน พร้อมกับศึกษางาน สังเกตการณ์ และเข้าฝึกปฏิบัติงานบริการในสถานประกอบการจริง

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปีเยอรี, ครอบิทธิ และไมค์เคิล (Byerly 2001: 18-20 ; Bobbitt and Michelle 2000 : 29- 35) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนสอนที่ให้ผู้เรียนจัดกระบวนการเรียนรู้จากสภาพจริงด้วยตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานในสภาพจริง และงานที่ปฏิบัติส่งเสริมหรือช่วยเหลือชุมชน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างในห้องและนอกห้องเรียน โดยเน้นการเรียนนอกห้องเรียนมากกว่าในห้องเรียน และเพื่อให้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว รวมถึงความต้องการของสถานประกอบการ และตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชาการท่องเที่ยวและโรงแรม ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของคุณสมบัติในสายวิชาชีพที่ต้องมีทักษะในการปฏิบัติงานทั่วไป (generic skills) และทักษะการปฏิบัติทางอาชีพ (vocational skills) สอดคล้องกับบ๊อค (Burke 1995: อ้างถึงในมนต์ชัย พงศกรณถวัช 2552 : 158) กล่าวว่าคุณสมบัติของนักศึกษาสำหรับสายอาชีพที่ต้องมีทักษะในการปฏิบัติงานทั่วไป และทักษะการปฏิบัติทางอาชีพ ต้องเน้นทั้งทักษะด้านความรู้ และความเข้าใจ (cognitive skills) กับทักษะการปฏิบัติ (practice skills) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในด้านทักษะ หรือความชำนาญงาน ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่ตนเลือกเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเน้นด้านการฝึกปฏิบัติมากกว่าด้านอื่น (Evan and Herr 1978 : 348 อ้างถึงในมนต์ชัย พงศกรณถวัช 2552 : 158) แต่การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจ แนวคิด หลักการ วิธีการและแนวทางปฏิบัติ การเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขา วิชาการจัดการการท่องเที่ยว จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในคุณสมบัติด้านทัศนคติ คุณสมบัติ ด้านลักษณะนิสัย และคุณสมบัติด้านความรู้และทักษะ เพื่อให้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจในหลักการ วิธีการ และแนวทางปฏิบัติต่างๆ ในงานบริการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในแต่ละงานการให้บริการ สอดคล้องกับ สแตนตัน, เอ็ตเซล และวอล์คเกอร์ (Stanton, Etzel & Walker. 1976 : 537) กล่าวว่า การบริการเป็นกิจกรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สามารถพิสูจน์ได้โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการ

ถ่ายโอน หรือจัดหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ลูก้าเกิดความพึงพอใจ ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนี้จึงตรงกับแนวคิดที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิธีการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษามีรูปแบบที่หลากหลาย รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนี้เน้นให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง (Lernning by doing) เน้นให้เรียนรู้จากสถานการณ์ต่างๆ มากกว่าการเรียนรู้จากสิ่งที่ครูสอน

อีกทั้งรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่พัฒนาขึ้นยังเน้นให้นักศึกษามีความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สามารถนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เน้นให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่องานบริการ มีคุณลักษณะเหมาะสมสอดคล้องกับงานบริการ และมีความรู้และทักษะในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเน้นให้มีความรู้ความเข้าใจในทักษะการทำงานเป็นทีม การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม การร่วมคิดร่วมทำ การวิเคราะห์งาน การวางแผนงาน และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี จึงเป็นส่วนที่สำคัญที่ช่วยให้ประสิทธิภาพของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.93/89.07 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบการเรียนการสอน ด้านเนื้อหา ภาษา และด้านการวัดประเมินผล 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เท่ากับ 0.91 – 1.00 แสดงถึงความสอดคล้องกัน และมีการปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ ทำให้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีความเหมาะสมที่นำไปใช้ได้จริง และทำให้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจอยซ์ และเวลล์ (Joyce and Weil 1996 : 13) ที่กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และเมื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแล้ว ก่อนนำไปใช้ จะต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์จึงนำไปใช้ได้

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทิตินา แชมมณี (2547 : 294) สรุปไว้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นแผนการดำเนินการสอน ที่ได้รับการจัดอย่างเป็นระบบ สัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการ เรียนรู้หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ และได้รับการทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบการเรียนการสอนนั้นๆ สำหรับ เควี (Keeves 1988: 568) สรุปไว้ว่า ลักษณะของรูปแบบที่ดี ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง ใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต ต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ควรอธิบายปรากฏการณ์ได้ และเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์

ซึ่งขยายในเรื่องที่กำลังศึกษาได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมของ นิคม ตั้งกะพิภพ และคณะ (2543 : บทคัดย่อ) พรปภัสสร ปริญชาญกุล (2546 : บทคัดย่อ) ศิริวรรณ พชรพรรณพงษ์ (2548 : บทคัดย่อ) สุเทพ บุญเติม (2549 : 66) และอังคณา ตุงคะสมิต (2550 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจึงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นกัน องค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีความเหมาะสมสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การทดลองใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ผลการเปรียบเทียบความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวที่เตรียมความพร้อมด้วยรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับรูปแบบการเตรียมความพร้อมปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลังเตรียมความพร้อม และหลังเสร็จสิ้นการทดลองสองเดือน สูงกว่ากลุ่มควบคุม ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สำหรับ 3 คุณสมบัติ ได้แก่ คุณสมบัติด้านทัศนคติ คุณสมบัติด้านลักษณะนิสัย และคุณสมบัติด้านความรู้และทักษะ รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสามารถพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมในห้องเรียน และศึกษาดูงาน สังเกตการณ์ และฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการจริง โดยนักศึกษาการลงมือทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การใช้โครงงานซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้เป็นทีมได้ เพราะการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักศึกษาพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากนักศึกษาสามารถตั้งประเด็นหัวข้อในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษามีทักษะการคิด วิเคราะห์ รักการเรียนรู้ รู้จัดการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ วงษ์สุวรรณ (2542 : 70-74) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์วิธีการทำโครงงานช่วยเพิ่มการรับรู้ ความเข้าใจ ความจดจำและสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น การเรียนรู้โดยใช้โครงงานสามารถทำงานเป็นทีมได้ นอกจากนี้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเน้นการปฏิบัติกิจกรรมและวิธีการแก้ปัญหา ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นกับเพื่อน สรุปเป็นประสบการณ์ใหม่หรือความรู้ใหม่ด้วยตัวของนักศึกษาเอง อีกทั้งยังสามารถอ้างอิงประสบการณ์ไปยังสถานการณ์อื่นๆ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติเรื่องอื่นๆ เมื่อพิจารณาจากคะแนนกลุ่มทดลองก่อน-หลังการเตรียมความพร้อม และติดตามผลสองเดือน คะแนนที่ได้สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม และเมื่อพิจารณาจากเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในคุณสมบัติด้านทัศนคติ

ซึ่งมีจำนวนข้อ 5 ข้อ ไม่อาจสรุปได้แน่ชัดว่านักศึกษามีทัศนคติเพิ่มมากขึ้น หรือคุณสมบัติด้านความรู้และทักษะ มีจำนวนข้อ 4 ข้อ ก็ไม่อาจสรุปได้แน่ชัดว่านักศึกษามีความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาคะแนนของนักศึกษากลุ่มทดลอง ภาพรวม จะสังเกตเห็นคะแนนหลังการเตรียมความพร้อม และติดตามผลสองเดือน สูงกว่าก่อนการเตรียมความพร้อม ก็น่าจะเป็นสัญญาณได้ว่า หากมีการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และควรมีการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น ก็จะสามารถที่จะบอกได้ว่ารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสามารถพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาได้อย่างมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชาการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตบริการ และความรับผิดชอบต่อสังคมตามจรรยาบรรณวิชาชีพ 2) มีความรอบรู้ทางวิชาการ และทักษะทางวิชาชีพในศาสตร์ทางการท่องเที่ยวและการโรงแรม มีความสามารถในการปฏิบัติงาน การให้บริการ และบริหารจัดการเทียบเท่ากับมาตรฐานสมรรถนะทางวิชาชีพในภูมิภาคอื่นของโลก 3) มีทักษะการวิเคราะห์สถานการณ์ โดยประยุกต์ใช้ความรู้ เหตุผลและวิจารณ์อย่างเหมาะสมเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง 4) มีบุคลิกภาพดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในทุกระดับได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเอง ทั้งด้านความรู้และทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 5) มีประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ รวมทั้งสามารถสื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม และ 6) มีความรู้และความสามารถในการใช้เทคนิคพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางแผนการจัดการ และการพัฒนา (กรอบมาตรฐานคุณวุฒิคุณลักษณะของสาขาวิชาท่องเที่ยว 2553: 3-7)

สำหรับในยุคของการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้เชิงรุก ตามแนวทางทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivist Learning Theory) เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยการปฏิบัติ สอดคล้องกับรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่เน้นให้นักศึกษาลงปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ด้วยตัวของนักศึกษาเอง นอกจากนี้ลักษณะบรรยากาศในห้องเรียน การให้ความรู้ตามรูปแบบการเตรียมความพร้อม แตกต่างจากบรรยากาศในห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ ที่เรียนด้วยการจำ เลียนแบบ โดยเน้นครูเป็นผู้ให้ความรู้เป็นผู้บอก ทำให้นักศึกษาไม่สามารถคิดริเริ่มจากการปฏิบัติด้วยตนเอง ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2550 : 28) กล่าวไว้ว่า ลักษณะบรรยากาศในห้องเรียนที่สำคัญ คือ นักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสวงหาสารสนเทศที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้หรือแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง ขยายการเรียนรู้ให้ออกไปนอกห้องเรียน หรือสู่สถานประกอบการได้ นอกจากนี้บทบาทของอาจารย์ในการเตรียมความพร้อมตามรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนี้จะเป็นผู้กระตุ้น ชี้แนะ สนับสนุนช่วยเหลือตอบข้อซักถามเมื่อนักศึกษาสงสัย และสังเกตพฤติกรรม ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการเตรียมความพร้อมแบบปกติ ที่เชิญบุคคลภายนอกมาให้ความรู้ ส่วนใหญ่ใช้วิธีบรรยาย ทำให้ดู ซึ่งเรียกว่า ครูเป็นศูนย์กลางของความรู้ ทำให้นักศึกษาไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิม ไปสู่ความรู้ใหม่ได้ และยังไม่สามารถบูรณาการไปยังสถานการณ์นอกห้องเรียนได้อีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของวรรณทิพา รอดแรงคำ (2540 : 19) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู (Interactive Teaching Approach) โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน เป็นผู้กระตุ้นความคิดของนักศึกษา จัดหาข้อมูลให้นักศึกษา

มากกว่าการถามคำถาม และให้นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง และผลจากการสังเกตพฤติกรรมในระหว่างการทำงานกลุ่มของนักศึกษาทุกกลุ่มทดลอง พบว่า กระบวนการทำงาน การปฏิบัติงาน และผลผลิตของงาน ของกลุ่มทดลองมีความหลากหลายส่วนใหญ่ ส่วนใหญ่สามารถแสวงหาข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ ถูกต้อง ครบถ้วน สามารถหาแหล่งความรู้ และสิ่งที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนมาใช้ในการปฏิบัติงานกลุ่มได้อย่างถูกต้องและเสร็จทันเวลาที่กำหนด และสามารถวางแผน แบ่งงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำงานเป็นระบบตามขั้นตอน และการทำงานเป็นทีมส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบในงานดีมาก สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และผลผลิตของงาน นักศึกษาทำงานได้ดีเรียบร้อย ถูกต้องประณีต สร้างสรรค์ เนื้อหาสาระครบถ้วนได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเตรียมความพร้อมด้วยรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เป็นผู้ปฏิบัติ หรือเป็นผู้กระทำด้วยตนเองเป็นหลัก โดยอาจารย์เป็นผู้ช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา และจากผลการประเมินโครงการ

ด้านของกระบวนการดำเนินการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาให้คะแนนมากที่สุด คือ นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรมได้ทั้งในและนอกห้องเรียน ฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย มีประสบการณ์ตรงกับสถานการณ์จริง ฝึกปฏิบัติการทำงานเป็นทีม ฝึกปฏิบัติการทำโครงการ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในห้องเรียนไปปฏิบัติจริงได้ ด้านประเมินกระบวนการของโครงการ ที่มีคะแนนมากที่สุด คือ โครงการแสดงความเชื่อมโยงประสบการณ์ภายในและภายนอกห้องเรียน และผสมผสานความรู้สากลและภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านความสามารถของนักศึกษาในการประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ส่วนที่มีคะแนนมากที่สุด คือ โครงการที่นำเสนอมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำไปใช้ได้จริง สามารถเชื่อมโยงความรู้หลากหลายสาขาวิชาหรือความรู้หลายด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความสร้างสรรค์ในการพัฒนางานบริการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการ สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการพอใจในการเสนอโครงการตามคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักศึกษาเอง โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากรูปแบบการเตรียมความพร้อมในห้องเรียน (EDCA_{ppp}) ที่เป็นระบบ และนักศึกษายังมีทักษะในการทำงานได้รวดเร็วโดยที่ผู้ประกอบการไม่ต้องใช้เวลามากในการชี้แนะในการปฏิบัติงานบริการ ผู้ประกอบการหรือที่เลี้ยงเพียงแค่สรุปถึงงานที่ต้องศึกษาต้องปฏิบัติ นักศึกษาก็ปฏิบัติเองได้แล้ว ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีความถนัดในการเชื่อมโยงความรู้ สรุป และประยุกต์ใช้ได้ และผลจากการรายงานตนเองหลังการเตรียมความพร้อมนอกห้องเรียน (TOP_{ppp}) นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงานในแหล่งฝึกมาก การปรับตัวให้เข้ากับแหล่งฝึก และสามารถเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนสู่การปฏิบัติในแหล่งฝึกได้ นักศึกษาเห็นความสำคัญของงานบริการ และสามารถแสดงพฤติกรรมในการให้บริการได้รวดเร็ว อีกทั้งยังฝึกการเขียนสรุปผลการปฏิบัติงาน ฝึกให้เป็นคนช่างสังเกต และมองเห็นปัญหาในแหล่งฝึก มีความอดทน มีสมาธิในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ดริสคอลล์ (Driscoll 2000 อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี 2553 : 81 – 83) ที่สรุปไว้ว่า การร่วมมือกันทำกิจกรรม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ความเชื่อ และสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การร่วมมือกันเรียนเป็นการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งการร่วมมือกันช่วยให้นักศึกษาพัฒนาทักษะ การทำงานร่วมกันมีเป้าหมายเดียวกัน การร่วมกันปฏิบัติงานร่วมกันทำให้พัฒนาตนเองให้เข้ากับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ได้ สำหรับการประเมินผลรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพ เน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน การประเมินระหว่างเตรียมความพร้อม ทำให้นักศึกษาสามารถตรวจสอบผลของความรู้ความเข้าใจได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณทิพา รอดแรง คำ (2540 : 116 - 117) ที่กล่าวว่า การประเมินความรู้ความเข้าใจเน้นการรายงานผลการเรียนของนักศึกษา โดยเน้นให้มีการประเมินตนเองของนักศึกษาเพื่อสะท้อนให้เห็นคุณค่าของกิจกรรมการเรียนที่อาจารย์ได้จัดให้กับนักศึกษา

3. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ภาพรวม พบว่า

3.1 ก่อนการเตรียมความพร้อม ประเด็นที่นักศึกษามีความคิดเห็นมากที่สุด คือ การจัดให้มีการเตรียมความพร้อมในทุกๆ วิชาที่มีการฝึกงาน สอนปฏิบัติให้มากกว่าทฤษฎี จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ร่วมคิดร่วมทำ มีการศึกษานอกสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียน จัดให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์จำลอง ชอบให้สอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและบริการมาบรรยายและฝึกปฏิบัติงานบริการ การเสนอรายงานหน้าห้องเรียน และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ สอนโดยให้ทำกิจกรรม และให้ถอดบทเรียนทำให้เข้าใจได้เร็ว นอกจากนี้ รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้พัฒนาความสามารถหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการฝึกปฏิบัติ การทำงานกลุ่ม การกล้าแสดงออก การพูดเสนอโครงการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติในสถานที่อื่นๆ ได้ดี

3.2 หลังการเตรียมความพร้อม พิจารณาจากด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษามีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ฝึกให้มีความรู้ความเข้าใจในงานบริการเบื้องต้น ฝึกให้ทัศนคติที่ดีต่องานบริการ ฝึกให้เข้าใจถึงคุณสมบัติของลักษณะนิสัยของนักบริการ ฝึกให้มีความอดทน ความรับผิดชอบ การปฏิบัติงานบริการในสถานประกอบการจริง ฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจากการปฏิบัติงานบริการและกรณีศึกษาอย่างเป็นระบบ ฝึกการประยุกต์ใช้ความรู้สู่การปฏิบัติจริง และฝึกการทำงานบริการอย่างเป็นระบบ ด้านสิ่งที่ควรปรับปรุงการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษามีความคิดเห็นว่ามากที่สุด คือ ควรเพิ่มระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมให้มากขึ้น เชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในทุก ๆ ภาคการศึกษา เน้นฝึกปฏิบัติงานบริการที่หลากหลายและมากขึ้น จัดเวลาและสถานที่ออกฝึกให้ตรงกับสิ่งที่นักศึกษาสนใจ และด้านปัญหาจากการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษามีความคิดเห็นมากที่สุด คือ เวลาไม่เพียงพอ นักศึกษาขาดทักษะการเชื่อมโยงทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

ดังนั้น สรุปได้ว่ารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามความคิดเห็นของนักศึกษา ควรมีการจัดเวลาให้เพียงพอ เหมาะสม จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ เน้นให้นักศึกษาปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ในสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งออกศึกษาดูงาน สังเกตการณ์ และฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงมากกว่าการเรียนในห้องเรียน ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ของเดวิด คอส์ป (David

Kolb and Komives 1996 : 168-169) รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองของไวทือทส์กี (Vygotske 1986 ; Vedeboncoeur 1997 : 27) ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของทึศนา แคมมณี (ทึศนา แคมมณี 2550 : 133 - 137) ที่สรุปไว้ว่า การเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ให้นักศึกษาแต่ละคน สร้างประสบการณ์การเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่โดยการแสวงหาข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลที่หลากหลายผ่านกระบวนการทำงานกลุ่มและทำงานเป็นทีม และการเรียนแบบร่วมมือ จากนั้น นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์กระบวนการเตรียมความพร้อมในแต่ละครั้งโดยผ่านการตรวจสอบจาก กระบวนการกลุ่ม ซึ่งนักศึกษาเข้าใจง่ายกว่าการรับรู้จากการบอกหรืออธิบายของอาจารย์ผู้สอน และ นอกจากนี้นักศึกษายังมีโอกาสได้ทดลองนำความรู้และกระบวนการที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงอื่นที่ หลากหลาย ช่วยให้นักศึกษาเกิดความสุขสนทนเห็นประโยชน์ และคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้เกิดเป็นการเรียนรู้ ที่มีความหมาย นอกจากนี้ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมช่วยสร้างทักษะในการทำงานบริการ คือ การสร้าง ประสบการณ์จากการปฏิบัติ เป็นขั้นที่นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมาสร้างเป็นความรู้ใหม่ จากนั้นนำ ความรู้ที่ได้รับมาแลกเปลี่ยน เป็นขั้นที่นักศึกษานำความรู้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ช่วยให้นักศึกษาได้ทราบ มุมมองความรู้ที่กว้างขึ้นแล้วนำมาตรวจสอบเป็นการขยายความคิดให้กว้าง ขึ้นต่อมา คือ การสรุป เป็นขั้นที่ นักศึกษานำผลรวมของความรู้มาวิเคราะห์ให้เป็นระบบด้วยภาษาของตนเอง เกิดเป็นความรู้ของตนเอง ช่วย ให้นักศึกษาเข้าใจง่ายกว่า ขั้นสุดท้าย คือขั้นประยุกต์ใช้ นักศึกษานำความรู้ออกมาเชื่อมโยงการปฏิบัติกับ สภาพจริงอันจะทำให้ให้นักศึกษาเห็นประโยชน์และเกิดการเรียนรู้จากการนำไปใช้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนส่งเสริมในการนำรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพไปใช้กับรายวิชาฝึกงานหรือรายวิชาที่ต้องการฝึกทักษะต่างๆ ในทุกๆ หลักสูตร
2. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ผู้รับผิดชอบรายวิชาฝึกงานหรืออาจารย์ผู้สอนในรายวิชาที่ต้องฝึก ทักษะปฏิบัตินำรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่พัฒนาไปใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน แหล่งฝึกปฏิบัติต่างๆ ทั้งในและนอก สถาบัน
3. ควรส่งเสริมให้มีการเตรียมความพร้อมและมีการติดตามการนำผลรูปแบบการเตรียมความ พร้อมไปใช้เพื่อนำผลมาพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมในสถาบันต่อไป
4. สนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์และสื่อการสอน รวมทั้งการให้ความสะดวกในการนำนักศึกษา ออกศึกษา ดูงาน และสังเกตการณ์ในสถานประกอบการ

ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปใช้

1. ด้านผู้สอน ควรมีบทบาทดังต่อไปนี้

1.1 การออกแบบการเตรียมความพร้อมควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย การสอนภายในห้องและภายนอกห้องเรียน ควรเน้นให้นักศึกษาศึกษาสร้างองค์ความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ หรือสร้างความรู้ด้วยการถอดบทเรียน เพื่อให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมมาใช้ในการสร้างความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การเตรียมความพร้อมสามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ใช้สถานการณ์จำลองที่เหมือนจริง หรือเชิญผู้เชี่ยวชาญมาสร้างความรู้โดยตรง

1.2 เวลาที่ใช้ในการเตรียมความพร้อม ควรจัดเป็นตารางในชั่วโมงเรียนของนักศึกษาอย่างชัดเจน เหมือนกับรายวิชาอื่นๆ และไม่ควรต่ำกว่า 6 คาบเรียนต่อสัปดาห์ เพื่อให้นักศึกษามีเวลาเพียงพอในการศึกษาจากสภาพจริงนอกห้องเรียน และสามารถกลับมาอภิปรายผล และสรุปผลประสบการณ์ที่ได้รับได้อย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านการเรียนการสอน เสนอแนะให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน โดยการนำรายวิชาที่มีความคล้ายหรือมีความเหมือน หรือการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกัน นำมาร่วมกันทำโครงงานด้วยกัน เพื่อให้นักศึกษาได้ไม่มีงานมาก และซ้ำซ้อนกัน การจัดการเรียนการสอน ควรเน้นให้มีการใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม ทักษะการมีส่วนร่วม และทักษะการปฏิบัติ เน้นให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม โดยผู้สอนต้องช่วยในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก เพื่อช่วยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำงานอย่างทั่วถึง

1.4 ด้านการออกแบบกิจกรรม ผลการวิจัย พบว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน อาจารย์นิยมการให้ผู้เรียนทำรายงาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอการออกแบบการจัดกิจกรรม โดยการกำหนดกิจกรรมหลักหรือภาระงานเบื้องต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการทบทวนความรู้ ทักษะ และการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ สามารถดำเนินการในช่วงสร้างประสบการณ์ นอกจากนี้ การกำหนดกิจกรรมหลักหรือภาระงาน ต้องมุ่งสร้างความคิดรวบยอดในเรื่องที่จะเรียนใหม่ เช่น การจัดโครงงาน การฝึกปฏิบัติงานในสภาพจริง และการกำหนดกิจกรรม ควรเน้นใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม ทักษะกระบวนการมีส่วนร่วม ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการ เป็นต้น

1.5 ด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์วัดและประเมินผลโดยใช้ข้อสอบอัตนัยมากที่สุดขาดการประเมินผลจากสภาพจริง และมักประเมินผลสองช่วง คือ ช่วงกลางภาคและปลายภาค ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่า การวัดและประเมินผล ควรทำต่อเนื่องเป็นระยะๆ โดยพิจารณาทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยอาจารย์ผู้สอนควรเตรียมเวลาให้เหมาะสม และควรวัดประเมินผลตามสภาพจริงมาใช้ร่วมกัน ได้แก่ การให้นักศึกษาทำโครงงาน การรายงานตนเอง การสังเกตพฤติกรรมและการประเมินควรให้นักศึกษาประเมินตนเอง ให้เพื่อนประเมิน เป็นต้น

2. ด้านสถานประกอบการ

2.1 ด้านสถานประกอบการเสนอแนะว่า ควรจัดระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มากขึ้นกว่าเดิม กล่าวคือ ให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างน้อยวันละ 8 ชั่วโมง เพื่อให้นักศึกษา

ได้มีความรู้ความเข้าใจในการทำงาน และสามารถเรียนรู้ถึงการปฏิบัติงานและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานด้านการบริการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าจะทำการศึกษาต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับกลุ่มตัวอย่างอื่น รายวิชาอื่นที่ต้องออกฝึกงาน เพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรมีการวิจัยเพื่อค้นหาตัวแปรที่ส่งผลต่อรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เช่น ระดับทักษะการปฏิบัติ ระดับทักษะการแก้ปัญหา และระดับการทำงานเป็นทีม ของนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวก่อนเข้าศึกษาในสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว , การวิจัย หรือการวิเคราะห์งาน
3. ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพใน สาขาวิชาที่มีรายวิชาฝึกงาน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. 98 ปีกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2533.

_____. แนวการจัดทำแผนการสอนพัฒนาศักยภาพ. กรุงเทพมหานคร: กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. 2542.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.

ทบวงมหาวิทยาลัย. รายงานประจำปี 2538. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง 2529.

ทศนา เขมมณี. 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น, 2550.

_____. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545

นิคม ตั้งกะพิภพ. การพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุฎิบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. กระทรวงศึกษาธิการ, 2552

_____. มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม พ.ศ. 2553. กระทรวงศึกษาธิการ, 2553.

พรปภัสสร ปริญญาญกุล. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตรในสถาบันราชภัฏ. ปริญญานิพนธ์คุุฎิบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

มาเรียม นิลพันธุ์. วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม : โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

วรรณทิพา รอดแรงคำ. Constructivism. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

วัชรรา เล่าเรียนดี. รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 5. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

สมชาติ กิจยรรยง. สร้างบริการสร้างความประทับใจ. กรุงเทพฯ: เดช-อเนกการพิมพ์, 2536.

_____. ยุทธวิธีการครองใจลูกค้า. กรุงเทพฯ: ซีระป้อมวรรณกรรม, 2543.

สมิต สัจฉกร. การต้อนรับและบริการที่เป็นเลิศ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร, 2545.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. ยุทธศาสตร์การพัฒนา
 คุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้. 2554
 สุชาติ วงศ์สุวรรณ. การปฏิบัติโครงการอาชีพกับผู้เรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายและหลักสูตร
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วารสารวิชาการ. 2(5),2542.

ภาษาต่างประเทศ

Anne Pitkethly. **Students' Experiences of Their First Year in Higher Education.**

La Trobe U. 2005.

Astin, Alexander W. **"Student Involvement : A Developmental Theory for Higher Education.** Journal of College Student Personnel. (July 1984): 297 – 308.

Bodditt, L. Michelle and others. **"Experiential Learning: Marketing; Selling, Sales Management."** Journal of Marketing Education, 22 (April 2000.)

Byerly, Steven. **Linking Classroom Teaching to the Real World Through Experiential Instruction.** Phi De Lta Kappan, 82 (May 2001): 697.

Caine, R.N. and Caine G. **Making Connection: Teaching and the human brain.** Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development, 1991.

Creswell, W.J. **Research Design.** 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage, 2003.

Chickering's and Komives, Woodard, and Assoce. **A Student Development Perspective At The University of California.** Berkeley, 2004. 1996, pp. 168-169.

Dewey, John. **Experience and Education** Kappa Delta Pi. 1974.

Drexler, Alan B. **"The Team Performance Model,"** Team Building. NTL Institute For Applied Behavioral Science, 1988.

Driscoll, M. P. **Psychology of learning for instruction.** Boston. Allyn and Bacon, 1994.

Hoy, W.K., & Miskel, C.G. **Educational administration theory, research, and practice** (6nd ed.). Singapore: McGraw-Hill. 1999.

Keeves, J. **The unity of educational research, interchange,** 19(1) 14-30. 1988.

Kotler, Phillip. **Marketing Management: analysis, planning, implementation and control.** 9th edition, New Jersey: A Simon & Schuster Company, 1997.

_____. **Marketing Management.** 10th edition. New Jersey: Prentice – Hall Inc. 2003.

Kolb D.A., & Lewis, L.H. **Facilitating experiential learning: Observations and reflections.** In L.H. Lewis (Ed.), **Experiential and Simulation Techniques for Teaching Adults.** San Francisco: Jossey Bass, 1986.

Love Lock H. Christopher. **Managing Services**. New York: McGraw-Hill Book Company. 1996.

Lawrence E. Ekpenyong. **A Reformulation of the Theory of Experiential Learning**

Appropriate for Instruction in formal Business Education. Journal of

Vocational Education and training 51 (March), 1999.

Vygotsky, L. **Problems of Method In Mind in Society**. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978.